

[Təhsil Nazirliyi](#) v? [“1News.az”](#) ?nformasiya Agentliyi “U?ur formulu” layih?sini? ba?lay?r.

“[2007-2015-ci ill?rd? Az?rbaycan g?ncl?rinin xaricd? t?hsili üzr? Dövl?t Program?](#)” t?qaüdcül?rini tan?dan “U?ur formulu” layih?sinin qona?? Çil?nay S?f?rlidir.

1993-cü ild? Naxç?van Muxtar Respublikas?n?n Ordubad rayonunda anadan olub. Orta m?kt?bi Bak? ??h?ri, ?lham M?mm?dov ad?na 261 say? m?kt?b-liseyd? oxuyub. Az?rbaycan Dill?r Universitetind? t?rcüm? ixtisas? üzr? t?hsil alan Çil?nay, haz?rda Amerika Birl??mi? ?tatlar?n?n Corc Va?inqton Universitetind? insan resurslar?n?n idar? edilm?si üzr? magistr t?hsili al?r. Çil?nay öz “U?ur formulu”nu bölü?ür:

- Xaricd? t?hsil siz? n? verir? Ümidl?rinizi do?ruldurmu?

- Xaricd? t?hsil, xüsusi? d? Amerikada t?hsil m?kt?b vaxtlar?mdan ?n ön?mli h?d?f?rimd?n biri idi. Amerikada t?hsil m?n?n ilkin olaraq t?hsil? f?rqli v? praktiki yana?ma qazand?rd?. Burda heç bir imtahan?m?z test üsulu il? olmur, bütün imtahanlarda ya f?rdi, ya da qrup ??klind? çal??r?q. Semestr ?rzind? Va?inqtonda yerl??n müxt?lif ?irk?tl?r? gedib, onlar?n 6 ay müdd?tind? i? rejimini mü?ahid? edib, n?tic?d? onlar üçün probleml?ri aradan götürm?k v? daha yax?? i?l?m?k üçün HR Action Plan yaz?r?q. Bu, biz? semestr boyu bütün öyr?ndikl?rimizi paralel olaraq praktikada t?bqi etm?y? imkan verir.

Bildiyiniz kimi, Amerikan? “melting pot” (sakini “qaynar qazan”a b?nz?yir – red) adland?r?lar. Çünki burada h?r mill?td?n olan insana rast g?lm?k olur. Bu da öz növb?sind? dünya görü?ünü art?rma?a v? müxt?lif mill?tl?rl? ünsiyy?t qurma?? öyr?nm?y? köm?k edir. ?n ön?mlisi is? ölk?d?n as?l? olmayaraq t?hsil insan? bir f?rd olaraq yeti?dirir. Az?rbaycanda h?mi?? valideynl?rimiz bizim qay??m?za qal?r. Bura g?l?n? q?d?r ist?r ev üçün bazarlıq etm?k, qalmaq üçün ev tapmaq, pulu idar? etm?k v? dig?r bu tip qay??lardan azad idim. Oxudu?um iki il ?rzind? is? bütün bunlar? öyr?ndim. Bu is? ?v?z olunmaz bir h?yat t?crüb?sidir.

- Niy? m?hz bu ixtisas? seçdiniz?

- Bakalavr üzr? ixtisas?m “T?rcüm?” oldu?u üçün müxt?lif sah?l?r üzr? t?rcüm? d?rsl?ri alm???q. Bu, biz? h?m dil bax?m?ndan, h?m d? müxt?lif sah?l?rl? daha d?rind?n tan?? olma?a köm?k edib. T?crüb?mi Milli M?clisin Kadrlar ?öb?sind? keç?n zaman müxt?lif insan resurslar? üzr? mövzularla tan?? oldum v? getdikc? bu sah?y? mara??m artd? v? t?liml?r? qo?uldum. Bütün bunlar?n n?tic?sind? anlad?m ki, insanlar v? insan psixologiyas? il? ba?l? bu sah? m?nim davam etm?k ist?diyim sah?dir. Eyni zamanda b?z?n insan resurslar?na olan cari adminstrativ münasib?t m?ni narahat edirdi, çünki bu sah? sad?c? s?n?dl??m? i?l?rind?n ibar?t deyil. Bu s?b?bl?r? gör? q?rara ald?m ki, xaricd? bu sah?ni daha d?rind?n öyr?nib, ölk?mizd? onun inki?af?na bacard??m q?d?r töhf? verim.

- F?rqli ölk? v? t?hsil mühitini gördükd?n sonra ?vv?l oxudu?unuz ali m?kt?bd? n?yin d?yi?m?sini arzulayard?n?z?

- ?slind?, m?n ADU-nun t?rcüm? fakült?sini? q?bul olan zamanda orada pilot bir layih? t?bqi olundu v? t?hsilimiz ancaq ingilis dilind? v? standartdan k?nar keçirilirdi. Bu s?b?bd?n Amerikaya g?l?n zaman çox ç?tin olmad?. Amma ümumilikd?, bizd? t?hsilin praktiki t?r?finin art?r?lmas?n? daha çox ist?y?rdim. Biz daha çox oxuma?a, testl?ri cavabland?r?b, qiym?t alma?a öyr??mi?dik. Bura ilk g?l?nd? m?nim üçün ?n ç?tin olan is? test üsulu deyil, davaml? yaz?lar yazmaq v? t?qdimatla ç?x?? etm?k olmu?du. ?lav? olaraq, biz, Az?rbaycanda daha çox d?rsi oxuyub cavab verm?y? öyr??mi?dik, lakin burada m?qal?l?ri oxuyursan, amma mü?llim onlardan heç n? soru?mur. H?r hans? bir “keys” verir v? oxudu?umuz n?z?riyy?l?r ?sas?nda h?min “keys”in müzakir?si gedir. Y?ni, dem?k ist?diyim odur ki, ?g?r bizd? d? oxuduqlar?m?z? n?z?ri olaraq ?zb?r soru?maq deyil, müxt?lif çal??malar v? “keys”l?rl? müzakir? etm?k olsa, qazan?lan bilik daha davaml? olar.

- T?hsil ald??n?z ölk?d? Az?rbaycanla ba?l? n?l?ri tan?tm?s?n?z?

- Universit?timizd? dig?r az?rbaycanl? t?l?b?l?rl? birlikd? Corc Va?inqton Universitetind? Az?rbaycanl? T?l?b?l?r Assosiyasiyas? (George Washington University Azerbaijani Students Association) yaratm???q. Onu yaratmaqda m?qs?dimiz h?m Az?rbaycan? burada olan universitet hey?tini? v? t?l?b?l?r? tan?tmaq, h?m d? buraya g?l?n az?rbaycanl? t?l?b?l?r? d?st?k olmaqdr. Oktyabr ay?nda “Az?rbaycan m?d?niyy?tini qeyd etm?k” (Celebrate Azerbaijani Culture) adl? bir t?dbir t??kil etdik. Burada h?m Az?rbaycan musiqisi, Az?rbaycanla ba?l? t?qdimat v? video çarxlar nümayi? olundu, h?m d? ?cn?bi t?l?b?l?r v? universitet hey?ti üçün Az?rbaycan yem?kl?ri (plov, dolma),

İrniyyatlar?m?z (paxlava,??k?rbura) v? milli çay t?qdim edildi. H?mçinin, qonaqlara milli paltarlar?m?zla ??kil ç?kdirm?kl?ri üçün ??rait yarad?ld?. Va?inqtonda ya?ayan h?mv?t?nl?rimiz d? t?dbird? i?tirak ed?r?k, ölk?mizin v? m?d?niyy?timizin tan?d?lmas?nda biz? d?st?k oldular.

- Oxudu?unuz ali m?kt?bd? mü?llim-t?l?b? münasib?ti nec?dir?

- Burada t?hsil siteminin ?n sevdiiyim t?r?fl?rind?n biri mü?llim-t?l?b? münasib?tidir. Universitetd? çoxlu ?cn?bi t?l?b? oxudu?u üçün art?q onlar biziml? nec? davranma??, bizim n? tip ç?tinlikl?rimiz olduqlar?n? bilirl?r. Burada mü?llim? ist?diyimiz zaman müraci?t edib suallar? soru?a v? ya i? saatlar?nda ofisin? gedib d?rsl?rl? ba?l? m?s?l?l?ri ayd?nla?d?ra bilirik. Bundan ?lav?, b?zi mü?lliml?rim var ki, sad?c? mü?llim deyil, h?m d? biz? valideyn münasib?ti göst?rirl?r. M?s?l?n, Amerikada ?n sevil?n bayramlardan biri "Thanksgiving"dir (?ükranl?q bayram?). Bu bayramda bütün ail? üzvl?ri bir araya g?lirl?r. H?r il bu bayramda mü?llimimiz m?ni v? dig?r ?cn?bi t?l?b? yolda?lar?m? onlarla birlikd? bu bayram? keçirm?k üçün öz evl?rin? d?v?t edir.

- Universitetd? ?cn?bi t?l?b?l?r? münasib?td?n raz?s?n?zm??

- T?l?b?l?rin böyük ?ks?riyy?ti ?cn?bi t?l?b?l?r oldu?u üçün art?q universitet hey?ti v? mü?lliml?r buna al??blar. Bu s?b?bd?n d?, biz? qar?? çox anlay??l? v? yerli t?l?b?l?r il? b?rab?r münasib?t göst?rilir. Universitetin t??kil etdiyi konsultasiya xidm?ti, akademik yaz? xidm?tl?ri, karyera il? ba?l? m?sl?h?t xidm?ti h?m t?l?b?l?rin günd?lik, h?m d? akademik ç?tinlikl?rind? köm?k olur.

- Xarici ölk?d?n Az?rbaycan t?hsilini nec? görürsünüz?

M?n oxudu?um müdd?td?n indiy? q?d?r çox müsbt? yönümlü d?yi?iklikl?r var. Sad?c? yuxar?da qeyd etdiyim kimi, m?nc?, t?hsil? yana?ma t?rzimiz daha praktiki olsa v? t?l?b?l?rin mövzu bar?d? öz fikirl?rini bildirm?k bacar?qlar?n? gücl?ndirm?y? ön?m verils? t?hsilin keyfiyy?ti daha yax?? olacaq.

- Ç?tinlikl?riniz varm??

- ?n böyük ç?tinliyim bura ilk g?l?n zaman t?hsil sistemin f?rqli olmas? idi. H?mçinin, Amerikada günd?lik h?yatda ingilis dili v? t?l?ffüzü bizim öyr?ndiyimiz ingilis dilind?n f?rqli oldu?undan tam anlamaq üçün ilk bir ay vaxt ald?, sonra is? h?r ?ey qaydas?na dü?dü. Günd?lik m?i??t h?yat?nda ya?anan ç?tinlikl?r is? ç?tinlik g?tirmir, ?ksin?, daha çox d?y?rli t?crüb? olur. Bir d? ?lb?tt? ki, Az?rbaycanda olan ail?, dostlar v? yem?kl?rimiz üçün dar?xmaq var. T??ssüf ki, Amerika uzaq oldu?u üçün Az?rbaycana tez-tez g?lm?k olmur.

- Asud? vaxt?n?zda n? il? m???ul olursunuz?

- Asud? vaxt?m? t?crüb? proqram?nda i?tirak etm?kl? keçirir?m. Kampusda t?crüb? keçm?k h?m Amerikan i? mühiti il? tan?? olmaq, h?m d? ixtisas? daha d?rind?n öyr?nm?k bax?mdan faydal?d?r. Dig?r asud? vaxtlar?mda is? universitetin t??kil etdiyi yoqa v? dig?r grup d?rsl?rind? i?tirak edir?m.

- T?hsilinizi ba?a vurduqdan sonra harada çal??maq ist?y?rdiniz? G?l?c?k planlar?n?z nec?dir?

- T?hsilimi ba?a vurduqdan sonra insan resurlar? sah?sind? çal??maq ist?yir?m. ?slind? burada oxudu?um müdd?td? kifay?t q?d?r öyr?ns?m d?, m?nc? h?l? d? öyr?nil?si çox ?ey var. Bu s?b?bd?n, bu sah?d? g?l?c?kd? doktorantura üzr? t?hsilimi davam etdirm?k plan?m var. Düzü, bura ilk g?l?nd? magistr t?hsilimi bitirdikd?n sonra yaln?z insan resurslar? üzr? çal??acam deyirdim, amma zaman keçdikç? h?qiq?t?n n? ist?diyimizi daha yax?? anlay?r?q. Bu sah?d? çal??maqla yana??, Az?rbaycana qay?td?qdan sonar universitetl?rimizd? bu sah?d? d?rs keçm?k ist?y?r?m. Çünki, ba?a dü?düm ki, ?g?r Amerikaya g?l?n zaman m?qs?dim qay?td???mda c?miyy?timiz? töhf? verm?k idis?, bunu gerç?kl??dirm?yin ?n göz?l yolu öyr?ndikl?rimi t?l?b?l?rimizl? payla??b onlar?n inki?af?na d?st?k olmaqdr.

- Az?rbaycan g?ncl?rin?, ölk?mizd?ki dostlar?n?za, h?mya??dlar?n?za n? dem?k ist?rdiniz?

- Az?rbaycan g?ncliyin? dem?k ist?yir?m ki, ?min olun ki, buradak? mill?tl?rin nümay?nd?l?ri bizim g?nclik, bizim insanlar q?d?r çal??qan deyil. ?g?r qar??n?za t?hsil almaq m?qs?di qoymusunuzsa, ilk önc? bunu niy?

istədiyinizi özünüz üçün müəyyən edin, çünki bu sizə bütün çətinliklərdə motivasiya olmağa kömək edə bilər. Mən uşağ olan zaman biz rayonda yaşıyanda valideynlərimiz gəlirdi ki, Amerikada oxuyacaqmı? demişdim, onlar isə "Daha real arzu tut ki, sonra üzölməyəsən, bizim kənddən Amerikaya uzun bir yol var" demişdilər. O zamandan düşünməyə başladım ki, bir gün bu arzumu gerçəkləşdirib onlara gətirirəm. 2016-cı ilin may ayında valideynlərim məni qısa müddətlik burada ziyarət etdi və mənə bildirdi ki, bu, hədsiz bir xosbəxtlikdir. Sizi həmişə motivasiya edə bilər səbəbləriniz olsun.

Görünən istənilən uşağın arxasında bilmədiyiniz çoxlu çətinliklər var, hər birimiz yaşamaq və yaşayacağıq. Hal-hazırda sizdən asılı olmayan nə çətinlik varsa belə siz məqsədiniz üçün çalışın, çünki sonra "bəlkə bunu etsəydiniz alırdınız" cümləsinə deməyirsiniz. Ziyaşınız xeyirlisi ilə mütləq vəzəniz verə bilər. Bəlkə də siz istədiyiniz olmayacaq, amma mütləq ondan da yaxşı olacaq, sadəcə zaman lazımdır bunu görməyən.

Son olaraq, bu yazdıqlarımı oxuyan valideynlər varsa, onlara demək istəyirəm ki, biz bütün uşaqlarımız sizə borcluyuq. Siz də övladlarınızın bu məqsədləri gerçəkləşdirməkdə dəstək olun, nə qədər onlar üçün narahat olsanız da təmin olun sizin dəstəyiniz olduqdan sonra o məqsədləri çatmaq daha asandır. Təhsil arzumu həyata keçirməkdə ən böyük dəstəkçim olan bu proqramda məni keçən bütün insanlara, mənə güvənib bu qədər uzağa gəlməyimə icazə verdikləri üçün valideynlərim və bu müddətdə yanımda olan bütün müəllimlərim, dostlarım təşəkkür edirəm. Uzun həç vaxt təqəzənəlmə və onu təqəzənəməyə çalışmayın. Həyatınızda sizə dəstək olacaq insanlar olsun ki, siz imtina etdiyiniz anlarda onlar sizə məqsədlərinizi xatırlatsın. Hər birinizə arzularınız reallaşdırmaqda uşaqlar.